

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогіки початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОКУЛЬТУРНА НАУКОВА ГРАМОТНІСТЬ

Галузь знань _____ 01 «Освіта» _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність _____ 013 «Початкова освіта» _____
(шифр і назва спеціальності)

Факультет _____ Педагогічний _____
(назва факультету)

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма " **ГЕОКУЛЬТУРНА НАУКОВА ГРАМОТНІСТЬ**"

для магістрів спеціальності 013 «Початкова освіта».

»____» _____ 2019 р.

Розробник: Близнюк Тетяна Олександрівна, канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки початкової освіти

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти
(протокол № _____ від _____ 2019 р.)

Завідувач кафедри _____

підпис

Оліяр М.П.

прізвище, ініціали

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету
(протокол № _____ від _____ 2019 р.)

Голова науково-методичної ради
педагогічного факультету

Кондур О.С.

прізвище, ініціали

Директор / Декан _____

підпис

Кондур О.С.

прізвище, ініціали

©Близнюк Т.Б., 2019

©ПНУ, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній-рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта (шифр і назва)	За вибором ЗВО	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): ПО	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - немає		__2-й	__2-й
_____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 30		_1_-й	_1_-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 1,0 аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 20 (денна форма)	Освітній рівень: ОР - МАГІСТР	Лекції	
		_8_ год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	6_ год.
		Лабораторні	
		_0_ год.	__ год.
		Самостійна робота	
__60 год.	80год.		
		Індивідуальні завдання:	
		_0_ год.	
		Форма контролю: ЕКЗАМЕН	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 32% : 68%

для заочної форми навчання – 11% : 89 %

Навчальна дисципліна «Геокультурна наукова грамотність» розроблена і впроваджена в освітній процес у рамках проєкту Європейського Союзу Erasmus + KA2 МоПЕД: Модернізація педагогічної вищої освіти з використанням інноваційних інструментів викладання 586098-EPP-1-2017-1-UA-EPPKA2-SVHE-JP

Європейська Комісія підтримує створення цієї публікації, яка відображає лише погляди авторів. Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що в ній міститься.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни - *удосконалити* знання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей, майбутніх учителів початкової школи за допомогою інноваційних інструментів навчання на основі англійськомовних освітніх електронних ресурсів; *ознайомити* студентів із культурними та географічними особливостями деяких країн, тенденціями та перспективами міжнародної політики у сфері освіти в умовах глобалізації засобами інноваційних педагогічних технологій навчання; *покращити* їх *геокультурну наукову грамотність* та *підготувати* креативного, конкурентоспроможного фахівця для реалізації набутих знань у Новій українській школі, здатного успішно адаптуватися до нових ситуацій та ухвалювати нестандартні рішення

Програмні компетентності, які формуються в процесі вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІК) - Здатність розв'язувати змодельовані завдання педагогічних ситуацій у майбутній професійно-педагогічній діяльності на основі знань теоретичних положень дисципліни; знань географічних та культурних відмінностей рідного краю та визначених англійськомовних країн; отриманих практичних умінь і навичок використання інноваційних інструментів навчання та уміння спілкуватися (усна та письмова комунікація) англійською мовою для здатності успішно адаптуватися до нових ситуацій та ухвалювати нестандартні рішення

Загальні компетентності (ЗК) - ЗК-1. Здатність спілкуватися іноземною мовою;

ЗК-2. Володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК-3. Здатність до творчого пошуку, нестандартного розв'язання педагогічних проблем і ситуацій, ефективного розв'язання освітніх проблем нестандартними способами.

Фахові (спеціальні) компетентності (Ф_сК) - ФК-1. Уміння використовувати цифрові інструменти у міждисциплінарному контексті для вирішення комунікативних та пізнавальних завдань у початковій школі.

ФК-2. Здатність актуалізувати та застосовувати набутий досвід англійськомовного спілкування для його успішного впровадження в педагогічну комунікативну діяльність з учнями початкових класів.

ФК-3. Уміння використовувати сучасні освітні технології, інноваційні підходи при вирішенні стандартних та проблемних методичних питань під час викладання певних тем освітньої галузі чи предмета початкової школи.

Результати навчання студентів:

Професійні знання:

1. Студенти пояснюють основні теоретичні поняття курсу: грамотність, геокультурна грамотність, наукова грамотність, геокультурна наукова грамотність.

2. Студенти аналізують основні твердження Нової української школи та обґрунтовують зв'язок геокультурної наукової грамотності з ключовими компетенціями її концепції.

3. Студенти застосовують провідні інноваційні педагогічні технології для створення проектів у початковій школі.

4. Студенти використовують інноваційні засоби навчання для формаційного оцінювання та створення проектів у початковій школі в рамках предметів «Англійська мова», «Я досліджую світ».

Професійні вміння і навички:

1. Студенти аналізують, критично осмислюють та логічно обґрунтовують теоретичний та відеоматеріал (стосовно концептуалізації геокультурної наукової грамотності).

2. Студенти використовують інноваційні педагогічні технології в початковій школі для створення проектів або фрагментів уроків.

3. Студенти створюють новий навчальний контент за допомогою інноваційних технологій на основі англійськомовних освітніх електронних ресурсів для учнів початкових класів.

Комунікація:

1. Студенти спілкуються (усно та письмово) англійською мовою у сфері професійних інтересів; самостійно здійснюють проектування поведінки з англійської мови в педагогічних ситуаціях.

2. Студенти застосовують різні форми спілкування (монолог, групове обговорення тощо) та методи (усне, письмове, невербальне) для впровадження інноваційних педагогічних технологій та новітніх засобів навчання в освітній процес у початковій школі.

Автономія та відповідальність:

1. Студенти розробляють фрагменти уроків, використовуючи інноваційні педагогічні технології та цифрові інструменти в організації навчального процесу в початковій школі.

2. Студенти самостійно застосовують новітні педагогічні технології та засоби навчання на міждисциплінарному рівні в початковій школі для побудови освітнього середовища.

3. Студенти беруть участь у дискусіях, відстоюють власні ідеї та рішення, саморозвиваються та вдосконалюють геокультурну наукову грамотність.

Зміст дисципліни

Навчальна дисципліна «Геокультурна наукова грамотність» спрямована на вдосконалення знань студентів з англійської мови і є логічним продовженням у процесі підготовки кваліфікованого фахівця для роботи у Новій українській школі.

Освітній контент навчальної дисципліни містить матеріал для формування в студентів геокультурної наукової грамотності через пізнання географічних та культурних відмінностей рідного краю та деяких англомовних країн.

Для реалізації цього завдання студентам представлено низку інноваційних інструментів навчання на основі англомовних освітніх електронних ресурсів, які вже успішно та ефективно практикують студенти та викладачі провідних європейських закладів вищої освіти. Передбачено завдання на створення майбутніми педагогами власного навчального контенту, який може бути використано ними під час проходження виробничої (педагогічної) практики в початковій школі, а також у професійній діяльності.

Значна увага приділена питанням концептуалізації геокультурної наукової грамотності; її еволюції; розробці моделі геокультурної наукової грамотності, ознайомленню з інноваційними педагогічними технологіями та інструментами навчання у початковій школі (Kahoot, Steam Decks, Inspiration 9) для розробки навчального контенту та конструктивної співпраці студент-викладач (учень-учитель); формуванню підґрунтя для критичного, креативного мислення, презентації індивідуальних навчальних розробок для роботи з учнями молодших класів тощо.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Geocultural scientific literacy and innovative pedagogical technologies in the 21st century

Тема 1.	Definition and conceptualization of geocultural scientific literacy: main goal, tasks and expectations
Тема 2.	New Ukrainian school and understanding the reflection of geocultural scientific literacy in its conception
Тема 3.	Innovative pedagogical technologies in primary school

Модуль 2. Use of innovative teaching/learning tools in primary school

Тема 1.	Online service Kahoot as a partner collaboration tool: usage opportunities, guidelines for developing educational content
Тема 2.	STEAM integration in the learning process by means of the game Steam Decks: guidelines for developing educational content
Тема 3.	Go Lab – educational platform for constructing scientific experiments in a virtual environment practicing innovative teaching approaches and supportive technical tools

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р
Семестр 1	90	8	22			60	90	2	8			80
Модуль 1												

Змістовий модуль 1. Geocultural scientific literacy and innovative pedagogical technologies in the 21st century

Definition and conceptualization of geocultural scientific literacy: main goal, tasks and expectations													
New Ukrainian school and understanding of GCSL in its conception													
Innovative pedagogical technologies in primary school													
Разом за змістовим Модулем 1													

Модуль 2. Use of innovative teaching/learning tools in primary school

Online service Kahoot as a partner collaboration tool: usage opportunities, guidelines for developing educational content.													
STEAM integration in the learning process by means of the game Steam Decks: guidelines for developing educational content.													
Go Lab – educational platform for constructing scientific experiments in a virtual environment practicing innovative teaching approaches and supportive technical tools													
Разом за змістовим Модулем 2													

Усього годин	90	10	20			60							
---------------------	----	----	----	--	--	----	--	--	--	--	--	--	--

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Definition and conceptualization of geocultural scientific literacy: main goal, tasks and expectations	2	2
2.	New Ukrainian school and understanding the reflection of geocultural scientific literacy in its conception.	2	
3.	Online service Kahoot and its pedagogical potential	2	
4.	STEAM integration in the learning process by means of the game Steam Decks	2	
	Разом	8	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Definition and conceptualization of geocultural scientific literacy: main goal, tasks and expectations	4	4
2.	New Ukrainian school and importance of geocultural scientific literacy skills for a new generation.	2	
3.	Innovative pedagogical technologies in primary school	4	
4.	Online service Kahoot as a partner collaboration tool: usage opportunities, guidelines for developing educational content	4	4
5.	STEAM Integration in the learning process by means of the game Steam Decks: guidelines for developing educational content	4	
6.	Go Lab – educational platform for constructing scientific experiments in a virtual environment	4	
	Разом	22	8

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна

		форма	форма
1	<p>Define and conceptualize the concept of geocultural scientific literacy.</p> <p>Argue, and logically structure the key terminology on the topic for the design of the thematic glossary in English (Mentimeter – Cloud of tags).</p> <p>Generate own ideas for the development of the model of Geocultural scientific literacy with the help of technology of concept mapping.</p> <p>Select and be ready to present English-language video material for the topic</p>	10	10
2	<p>Identify and interpret the key statements of the New Ukrainian School (NUS) Concept</p> <p>Analyze in what way geocultural scientific literacy is presented in the Concept of NUS.</p> <p>Analyze video material on formative assessment and be ready to discuss.</p> <p>Compare traditional model of evaluation of students' learning outcomes with formative and summative assessment.</p> <p>Search for digital tool suitable for formative assessment in primary school, make the list and be ready to present on the following practical classes.</p> <p>Select the material for writing a test work on the topic using various sources. (For criteria see Table 3).</p>	10	10
3	<p>Report on innovative pedagogical teaching technologies: their essence and classification.</p> <p>Select the material on the effective use of innovative pedagogical teaching technologies in primary school (domestic and English language sources).</p> <p>Define the basic principles and peculiarities of the use of the technology of "flipped learning", technology of "peer assessment", problem-oriented learning, project technology, inquiry based learning technology, interactive technologies, network and multimedia technologies, etc.</p> <p>Revise the content of Module 1 for writing modular test work (for criteria see Table 6)</p> <p>(For criteria see Table 3).</p>	10	10
4	<p>Analyze online service Kahoot - a partner collaboration tool.</p> <p>Argue that online service Kahoot is a suitable tool for formative assessment of students' knowledge.</p> <p>Demonstrate possibilities of using the Kahoot tool in primary school.</p> <p>Design a guideline for creating educational content (tests, quizzes, and discussions) for primary school students using the Kahoot tool.</p> <p>Create own Kahoot for primary school students</p> <p>(For criteria see Table 3).</p>	10	20
5	<p>Analyze the use of innovative teaching/learning tools at primary school: familiarizing yourself with the Steam Decks - a game platform.</p> <p>Specify pedagogical possibilities of using the game Steam Decks in primary school (on which subjects you can use this game).</p>	10	20

	Develop a relevant list of topics that can be worked out for students with Steam Decks Design a methodology step by step instruction for creating content for primary school students using Steam Decks (online / offline). (For criteria see Table 3).		
6	Explore information on famous Ukrainian and English or American scientists and their scientific achievements or inventions. Analyze Ukrainian inquiry learning spaces: form (age of students), subject, field of science. Explain which STEAM topics can be handled effectively with students using the Go Lab platform. Evaluate using the Go Lab applications (one for the student's choice): Concept Mapper, Hypothesis Scratchboard, Input Box, Observation Tool, Padlet, Peer Evaluation Tool, Progress Bar, Quiz Tool, and others, and explain the purpose and peculiarities of using. Revise the content of Module 2 for writing modular test work (for criteria see Table 10) (For criteria see Table 3).	10	10
	Разом	60	80

9. Індивідуальні завдання

- Oral justification of theoretical concepts, learning to design a mind map (using Concept Map).
- Development of the Model of Geocultural scientific literacy.
  - Get acquainted with a digital tool Mentimeter and its types of presentations.
  - Preparation of thematic glossary in English (Mentimeter – Cloud of tags) .
- Oral announcement of the key competences of the New Ukrainian school and the ability to theoretically justify their connection with the concept of Geocultural scientific literacy on the basis of analysis of video material.
- Writing a paper work on the topic (essay-reflection, or digest).
(For criteria of the oral answer see Table 1, written work see Table 4).
- Individual presentation of the list of advanced innovative pedagogical teaching technologies that can be used in primary school.
  - Development and individual presentation at the practical class of one of innovative pedagogical technologies with examples of its use in primary school
(For criteria of the oral answer see Table 1, multimedia (creative work) presentation see Tables 5,7, 8; criteria for Module test work 1 see Table 6).
- Multimedia presentation of the Kahoot online service and justifying its use in primary school.
- Developing practicing skills for creating educational content for primary school students.
  - Creation and piloting of the developed case-testing of primary school students' knowledge in a chosen subject ("English", "I Explore the World") using the Kahoot tool
(For criteria of the oral answer see Table 1, multimedia presentation see Table 7).
- Benefits of work-game with Steam Decks for the primary school students
- Outstanding scientists and their discoveries and achievements in the field of STEAM (UK and the USA): the opportunity to present facts in primary school using Steam Decks.
  - Development and presentation of a piece of educational content - the Steam Decks game, as the integration of STEAM - topics in the primary school curriculum
(For criteria of the oral answer see Table 1, multimedia presentation see Tables 8).
- Analysis of advantages and disadvantages of the Go Lab Platform and its pedagogical

opportunities for studying STEAM subjects in primary school.

- Creation of inquiry learning space (ILS) with the help of various applications of Go Lab as a fragment of a lesson for the subject "I Explore the World".
- (For criteria of the oral answer see Table 1, ILS presentation see Table 9).

10. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні, наочні, практичні); електронні методи навчання (дискусії, педагогічні ситуації, змагання); самостійна робота з джерельною базою; навчальні диспути; методи контролю.

11. Методи контролю

Після завершення вивчення дисципліни студенти складають іспит. Детальні критерії оцінювання висвітлені у навчально-методичному посібнику з дисципліни: якість теоретичних і практичних знань із базових понять і тем дисципліни, якість виконання творчої самостійної роботи; відвідування лекційних та практичних занять. Контроль знань і вмінь передбачає:

- фронтально-вибіркове опитування на лекціях з використанням електронних ресурсів;
- поточне опитування та перевірка виконання самостійної роботи та творчих проєктів на практичних заняттях (з використанням електронних ресурсів);
- контрольне опитування (комбінована форма).

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Module 1

Creation of the Model of GCSL with Concept Map – 15 points

Writing a paper work on the suggested topic – 20 points

Development and presentation of the example of the use of one innovative pedagogical technologies at a primary school lesson ("English", "I Explore the World") – 15 points (15+20+15=50=10%)

Module test 1 – - 10%

Module 2

Creation of one's own Kahoot as the fragments of lessons for primary school students – 15 points

Creation of online/offline game Steam Decks as the fragment of a theme at the lesson ("I Explore the World", "English") for primary school students – 15 points

Creation a fragment of the lesson "I Explore the World" for primary school students using different Go Lab applications – 15 points (15+15+20=50=10%)

Module test 2 - - 10%

Students' independent work - 20%

Exam - 40%

The evaluation system consists in the following activities, indicating the weight of each one for the final mark:

Module test 1 (10%) and Module test 2 (10%) for evaluating GC 2, CS 1.

Creative work preparation and presentation on Module 1 (10%) and Module 2 (10%) for evaluating GC 3, SC 2, SC 3.

Independent work preparation (20%) for evaluating GC 3, CS 3.

Evaluation of the GC1 is realised through working at all of the specific competences.

A final exam in which all generic competences are evaluated through specific competences (40%).

SA 1. Module 1 (Creative work: a model of geocultural scientific literacy with Concept Map, a written work on a suggested topic, presentation of the developed fragment of any lesson for primary school students based on the chosen innovative pedagogical technology) - 10%

SA 2. Test on Module 1 - 10%

SA 3. Module 2 (creation of Kahoot as the fragments of lessons for primary school students, create online/offline game Steam Decks as the fragment of a theme at the lesson (“I Explore the World”, “English”) for primary school students, create a fragment of the lesson “I Explore the World” for primary school students using different Go Lab applications) - 10%

SA 4. Test on Module 2 - 10%

SA3. Students’ independent work - 20%

SA4. Exam - 40%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Теоретичний, відео матеріал

14. Рекомендована література

Базова

Geocultural scientific literacy: concept and methodological recommendations. Навчально-методичний посібник з Геокультурної наукової грамотності. – Івано-Франківськ, Видавець Кушнір Г.М., 2019. – 45 с.

Допоміжна:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : посібник / І. М. Дичківська. – 2-ге вид., допов. – Київ : Академвидав, 2012. – 352 с.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf>
4. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
5. Олійник В. Інтерактивні технології у початковій школі / Валентина Олійник, Олена Сергієнко // Сучасна школа України. – 2013. – № 3(255). – С. 9–42.
6. Романюк І. Упровадження інноваційної освітньої діяльності у навчальному закладі / Ірина Романюк // Практика управління закладом освіти. – 2016. – № 2. – С. 23–33.
7. Sajkler, W. and Wood, P. (2016) Lesson Study and Pedagogic Literacy in Initial Teacher Education: Challenging Reductive Models, *British Journal of Educational Studies*, 64(4), 503-521. (in English)
8. Edwards, T. 2007. “Geocultural literacy, part 1”, *Multilingual*, volume 18, issue 90: 29-31. Available at: www.multilingual.com (in English)
9. Edwards, T. 2007. “Geocultural literacy, part 2”, *Multilingual*, volume 18, issue 90: 29-31. Available at: <https://www.technical-communication.org/career-education/geocultural-literacy-part-2.html>
10. EFA Global Monitoring Report 2006: Literacy for Life by EFA Global Monitoring Report team at UNESCO: EFA Global Monitoring Report 2006: Literacy for Life. November 2006. *Comparative Education Review* 50(4):711-714
11. Hirsch, E. D. Jr. (2001). Cultural Literacy. Available at: www.projectcitizen405.com/Background/culliter.pdf (in English)
12. Polistina, K. (2009). Cultural literacy: Understanding and respect for the cultural aspects of sustainability. [www.greenbooks.co.uk/Book/108/The-Handbook-of-Sustainability.html]
13. Semikin M.O. Cross-cultural literacy of a modern teacher: a methodological aspect / M.O. Semikin // *Scientific herald of Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy.* - 2013. - No. 2. - P. 84-91. (in Ukrainian)
14. Гуревич Р. С. Інноваційні освітні технології в навчальному процесі ВНЗ / Р. С. Гуревич // *Зб.наук. пр. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* – Випуск 36. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2013. – С. 7-12.
15. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні (від 15 травня 2013 р. № 386-р.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>
16. Цифрова адженда України – 2020. Концептуальні засади (проект). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
17. Andretta, S. (Ed). (2007). *Change and challenge: information literacy for the 21st century.* Adelaide: Auslib Press.
18. De Jong, T., Lazonder, A.W., Pedaste, M., & Zacharia, Z.C. (2018). Simulations, games and modelling tools for learning. In F. Fischer, C. E. Hmelo-Silver, S. R. Goldman & P. Reimann (Eds.) *International Handbook of the Learning Sciences*, Oxford: Routledge.
19. Monitoring of the Integration of Ukrainian Higher Education System into European Higher Education and Research Area: Analytical Report (Ed. T.V. Finikov, O. I. Sharov). Kyiv, 2014, 130 – 143. (in English)
20. Pahl, K. & Rowsell, J., (2012). *Literacy and education: The new literacy studies and teaching literacy* (2nd Ed.), US, SAGE Publications Ltd. [www.sagepub.com/upmdata/47591_Pahl_ve_Rowsell_chapter.pdf]

Інші:

21. Fry H., Ketteridge S., Marshall S.. A handbook for teaching and learning in higher education// London: Kogan Page, 2000.
22. Luis Fernandes (2016). How to have an effective whole-school approach to digital tools in education? School Education Gateway. Available at: https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/viewpoints/experts/how_to_address_the_challenges.htm] (In English)
23. Martin, A. and Rader, H. (Eds.) (2003). *Information & IT literacy: enabling learning in the 21st century*. London: Facet Publishing.
24. Official Journal of the European Union (2006). Recommendation of the European Union and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC). Disponible (30/12/2006) en <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF> (In English)
25. Smuschenko I. A. Cross-cultural literacy as an integral component of foreign language education of students of economic profile / I.A. Smuschenko // Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy. Series: Philology. - 2014. - V. 42. - P. 313-316. (in Ukrainian)

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.
2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.